

## Sztálin nevével

*A Pjatnyickij-kórus szegedi szereplése idején történt.*

A forró hangulatu, felejthetetlen élményt nyújtó est után együtt ültünk a vacsoránál a kórus tagjaival, énekesekkel, zenészekkel, táncosokkal. Az U alakban megterített hosszú asztalsornál ott ültek valamennyien. Bennünk a nagyszerű est részeseiben, nézőiben még ott éltek elevenen a hangulatos számok, valósággal hallottuk még az üde, derűt sugárzó dallamokat, a friss, kedvesen csenő énekszámokat és nem tudtunk — de nem is akartunk — szabadulni a színes, forgatagos népi táncok lenyűgöző hatásától.

Fülünkbe csengtek a dombrák, guszlák, balalajkák sajátos pengő hangjai, finom melódiái, előttünk lebegtek a dús színekben pompázó népviseletek, amelyekben járták táncaikat a szereplők s még hallottuk a csasztuskák csipkelődő, egyszerűségükben is mekapó dallamait, szövegét, amelyet csodálatosképpen a nélkül is megértett mindenki, — amint a fel-felcsattanó nevetések jeleztek — hogy magának az orosz szövegnek a pontos jelentését értette volna. Életvidám, derűs, boldog nép művészete élt, lüktetett a színpadon és élt tovább bennünk is.

Az együttes tagjai ezalatt elhelyezkedtek az asztalsornál. Mellettünk, velünk szemben is ültek. Mellém egyik oldalról egy fiatal lány került — úgy véltem, mintha az énekkarban láttam volna —, közvetlenül szemben velem 30—35 év körüli markáns vonású férfi s egy fiatalabb társa, arébb is férfiak, nők egyaránt 18—20 évestől egészen 45—50 évesig, de itt-ott még idősebb is akadt köztük. Mindannyiukban azonban valami fiatalos lelkesedés, üdeség tüzelt. És ez nem romantikus megállapítás volt csupán, bár kétségtelenül hozzájárult ehhez az a mindvégig friss, üde előadás, amelyet láttunk tőlük.

Vékignéztem az arcokon. Megfigyeltem a viselkedésüket. Beszélgettek, nevetgéltek, tréfáltak egymással. Így csak olyan emberek tudnak beszélgetni, tréfálkozni, akik igazán megelégedettek sorsukkal, akik tudják miért dolgoznak, tudják kit és mit szolgálnak művészetükkkel. Vérébeli művészek valamennyien: a zene, a dal, a tánc szerelmesei — amint mondani szokták. Magatartásuk mégis többet, más mutatott, mint amit általában művészek között megszokott az ember. Már az új világ formálta őket ilyenné, az új világ, amelyben a legszélesebb mederben bontakozhatott ki az igazi művészet, a legnagyobb teret kapott a nép művészete és amelyben a legjobban megbecsülik a nép művészeit. Ennek a világnak a tagjai ők, alapvetően derűs, vidám gondolkodásukkal,

önfeledt nevetgélésükkel, tréféikkal, de mégis fegyelmet, céltudatos viselkedéssel. Új világnak a tagjai, újtipusu életnek az emberei, újtipusu emberek: szovjet emberek.

Valami felmérhetetlen vágy fogott el és egyben szemrehányás is magammal szemben. Milyen jó lenne hosszan, alaposan, mindenről elbeszélgetni velük! De hol tart még ehhez az én orosz nyelvtudásom?!

Pedig sok minden érdekeset hallhatnánk tőlük. Talán ott az idősebbek között még olyan is van, aki együtt szervezte ezt a világhírű együtttest Pjatnyickijjal, a kiváló orosz folkóristával és népdalgyűjtővel. Biztosan van köztük olyan is — talán az az idősebb, kedvesen mosolygó bácsi ott fenn az asztalnál —, aki boldogan énekelt 1918 őszének egyik nagy napján a kórusban, amikor Lenin elvtárs hallgatta meg őket. Milyen elragadtatással beszélhet erről az örökké emlékezetes szereplésről, amely után Lenin elvtárs kijelentette, hogy támogatni akarja az együttes értékes munkáját s lelkesítő szavai, támogatása még eredményesebb munkára serkentette valamennyiüket.

Arról az egész együttes számára nagy örömet jelentő napról biztosan már többet is tudnának beszélni, amikor nagy vezetőjük: Pjatnyickij a szovjet kormánytól a „Közétársaság kitüntetett művésze” címet kapta a szovjet kultúra fejlesztéséért folytatott eredményes működése elismeréseként. Azután mindannyian fájón gondolnak az 1927-ben bekövetkezett szomorú eseményre, amikor Pjatnyickij halála váltott ki mély megrendülést belőlük, de megfogadták, hogy tovább követik tanításait és művészetükkel szolgálják az orosz nép nagy haladó hagyományait s a nép művészetét viszik a dolgozók minden rétege közé, szórakoztatni, tanítani, nevelni vele.

Bőven ömölhetne a szó s biztosan nemcsak az együttes közös életéről, de a saját egyéni életéről is. Mellettem ez a fiatal lány talán üzemben dolgozott azelőtt. „Moszkva, Moszkva... zavod” — mond is valami ilyesfélét kedves mosollyal, amint érdeklődni próbálok tőle. S szemben az a rokonszenves férfi is ki tudja, milyen régi vágyát követte, amikor az együttesbe került. Szüleik valamennyiüknek még a cárizmus keserű szenvedései között, elnyomatása, kizsákamányolása alatt éltek, de nekik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom már meghozta a boldog életet, hogy tehetségük, kedvük szerint dolgozzanak s ott fejtsék ki tudásukat, ahol a legtöbbet használhatnak vele. Ők maguk is nagyrészt gyárakból, üzemekből, kolhozokból, szovhozokból kerültek az együtteshez, de a fiatalok között nagyszámmal vannak olyanok, akik az iskola után nyomban követhették vágyukat: a művészet, a tánc, zene, dal szolgáltatást.

Megelégedett, boldog emberek valamennyien. S milyen kínos, milyen rettenetes, hogy addig amíg a tolmács ide nem jön, csak ennyit tudok nekik mondani ügyetlen-sután, amikor feltálatják az

első fogást: „Prijatna apetit“ — jó étvágyat! És lehet, hogy ezt is rosszul mondom, bár bátorítón, barátságosan mosolyognak rám a szemek. Ebben a mosolygásban, ebben a tiszta kedves-meleg tekintetben máris annyi mondanivaló van.

A pohárban megcsillan a gyöngyöző bor, amint felemelem. Asztaltársaim felé fordulok, koccintok velük s csak ennyit mondok: „Szlava Sztalinu!“ — Dicsőség Sztálinnak!

Két szó csak, de nyomban tökéletesen megértjük egymást.

S az asztalfőn is valaki szólásra emelkedik. Néhány szót beszél, néhány mondatot s ő is ezzel fejezi be: „Éljen Sztálin elvtárs!“

Sztálin! Sztálin! — zúg végig a termen. Nem kell ide tolmács, eltűnnek az akadályok a beszéd előtt, értjük egymást, tudjuk, ki mit akar mondani.

Szlava Sztalinu! — mosolygok mellettem a kislányra és szemben a férfire, de sorra a többiekre is s boldogan kiált mindenki az asztaloknál most már felállva: Sztálin! Sztálin!

Egy szó csak, egy név, de régi ismerőssé tesz valamennyiünket, mint ahogyan közelhoz, egy táborba visz milliókat szerte a világon.

Ezt mondjuk, kiáltjuk: Sztálin, — de annyi, mintha azt mondanánk: Béke!

Ezt mondjuk, kiáltjuk: Sztálin. — de annyi, mintha azt mondanánk: Szabadság!

Éljen Sztálin! Szlava Sztalinu! — ezt mondják az ajkak, de ez azt jelenti: Megvédjük a békét!

Igy találtam annyi ismerősre, sőt többre, barátira, testvérré a Pjatyickij-együttes vacsoráján. Összehozott bennünket egy név, amely legyőz minden akadályt, amely irányt mutat a hazájukat, szabadságukat szerető népek testvériségének, az igazi nemzetközi ségnek kialakításában. Egy név, Sztálin neve, amellyel épül a világ, az új világ.

LÖKÖS ZOLTÁN